

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum: 18 september 2024
Portefeuille(s): Opvang (MO/BW, ongedocumenteerden, vluchtelingen)
Portefeuillehouder(s): Rutger Groot Wassink
Behandeld door: WPI, Programma Migratie, Asiel en
Ongedocumenteerden, bestuurszaken.wpi@amsterdam.nl
Onderwerp: Uitkomst evaluatie op basis van de humanitaire toets (juli 2024) en verzoek
verlenging opvanglocatie Westerhoofd (MS Galaxy)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeer ik u over het verzoek van 4 juni 2024 door het Rijk tot verlenging van de noodopvanglocatie Westerhoofd. Ook informeer ik u over de overwegingen van het college om tot een besluit over verlenging te komen. Daarnaast informeer ik u over de uitkomsten van de evaluatie op basis van de humanitaire toets op de noodopvanglocatie Westerhoofd die in juli 2024 is uitgevoerd. In bijlage 1 ontvangt u de volledige evaluatie van de humanitaire toets voor deze opvanglocatie. Het college neemt zich voor in te stemmen met het verlengingsverzoek voor de duur van 1 jaar, tot 20 oktober 2025. Bij deze beslissing spelen voor het college de recente positieve uitkomst van de evaluatie op basis van de humanitaire toets en de aanhoudende knelpunten in de asielketen een grote rol.

Amsterdam blijft zich inzetten voor opvang en ondersteuning aan vluchtelingen

Nog steeds is de druk op de asielopvangketen in Nederland hoog. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) kampt met een tekort aan opvanglocaties in het land. De asielprocedures duren lang en de doorstroom van statushouders naar woningen verloopt traag. Het voornemen van het kabinet-Schoof om de wet Gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna: Spreidingswet) in te trekken, zorgt voor onrust en onduidelijkheid in de keten. Het college is voorstander van het behoud van de Spreidingswet, omdat de wet bijdraagt aan de eerlijkere verdeling van opvangcapaciteit voor asielzoekers over het land. Op dit moment worden ruim 3800 asielzoekers en statushouders door het COA opgevangen in Amsterdam. Een van de locaties is de COA-noodopvanglocatie Westerhoofd op het schip de Galaxy voor 1500 personen in het Westelijk Havengebied (hierna: opvanglocatie Westerhoofd).

Overwegingen college bij verlengingsverzoek opvanglocatie Westerhoofd

De noodopvanglocatie Westerhoofd is nu twee jaar in gebruik. Dat is een lange tijd voor een noodoplossing. De knelpunten in de asielopvangketen die ervoor zorgden dat deze noodoplossing nodig was, zijn nog niet opgelost. De uiteindelijke oplossing ligt bij een goed werkende en humane asielketen met voldoende passende opvangplekken, door het versnellen van verblijfsprocedures en in een betere doorstroom van statushouders naar huisvesting.

Het voorzien in de benodigde opvangcapaciteit zoals opgenomen in de Spreidingswet is belangrijk voor het college. Het sluiten van een grote opvangvoorziening in de stad waar op korte termijn

onvoldoende vervangende opvangcapaciteit voor in de plaats kan komen, draagt daar niet aan bij. Tegelijkertijd is de opvanglocatie Westerhoofd suboptimaal: er kan niet volledig aan alle eisen worden voldaan die wenselijk zijn voor een duurzame en langjarige opvanglocatie.

Het college is door de uitkomst van de evaluatie op basis van de humanitaire toets voornemens de opvanglocatie Westerhoofd te verlenging met 1 jaar, tot 20 oktober 2025. Het college weegt in haar besluit de uitkomst van de evaluatie op basis van de humanitaire toets en de aanhoudende druk op de asielketen mee. Hieronder volgt een samenvatting van de uitkomst van de evaluatie op basis van de humanitaire toets zoals uitgevoerd in juli 2024 voor de opvanglocatie Westerhoofd.

Aan 22 van de 25 indicatoren in de evaluatie van de opvanglocatie Westerhoofd wordt voldaan

In de zomer van 2024 is opnieuw geëvalueerd hoe de opvang op de locatie Westerhoofd verloopt.¹ De zogeheten humanitaire toets is een toetsingskader ontwikkeld door de gemeente Amsterdam om de evaluatie van deze atypische COA-noodopvanglocatie uit te voeren.² In totaal evalueert de humanitaire toets 25 verschillende indicatoren, die zijn verdeeld in thema's op basis van de onderstaande bronnen. Per indicator is aangegeven op basis van welke informatie de toetsing plaatsvindt. De thema's zijn:

1. Fysieke locatie en voorzieningen
2. Veiligheid
3. Gezondheidszorg
4. Werk en dagbesteding
5. Dagelijks leven

Op 6 februari 2024 heeft u de vorige evaluatie op basis van de humanitaire toets voor deze opvanglocatie ontvangen. Toen werd ook aan 22 van de 25 gestelde indicatoren voldaan.³ Uit de evaluatie in juli 2024 komt hetzelfde beeld naar voren. De drie indicatoren waar niet volledig aan voldaan wordt, zijn verbonden met het feit dat de opvanglocatie op een schip is:

- *Minimaal 4m² slaapruijnte per persoon:* Door de indeling van het schip is dit niet te realiseren.
- *Zo veel mogelijk zelfvoorzienend (bijvoorbeeld koken):* Zelf koken is geen optie in verband met de brandveiligheid. Bewoners kunnen wel hun eigen was doen in de wasruimte op het parkeerdek.
- *Een levensstandaard voor minderjarige kinderen die past bij hun fysieke, geestelijke, spirituele, morele en sociale ontwikkeling:* Onveranderd ten opzichte van de vorige evaluatie blijft dat de locatie niet ideaal is voor kinderen. De buitenspeeltuin voor jonge kinderen is per 1 juli 2024 gerealiseerd.

¹ Artikel 5, lid a, bestuursovereenkomst inzake de vestiging van de noodopvanglocatie cruiseschip MS Galaxy, Centraal Orgaan opvang Asielzoekers en gemeente Amsterdam, dd. 22 september 2022.

² Raadsinformatiebrief "Evaluatie tijdelijke noodvoorziening Westerhoofd en voornemen tot verlenging met zes maanden en ophogen aantal opvangplekken", dd. 3 februari 2023.

³ Raadsinformatiebrief "Uitkomst evaluatie humanitaire toets COA-opvanglocatie Westerhoofd en verzoek verlenging opvanglocatie tot 20 oktober 2025" <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/13784541/4> dd. 6 februari 2024.

Opvang verloopt voorspoedig binnen de suboptimale omstandigheden

De opvang op de noodopvanglocatie Westerhoofd verloopt voorspoedig. De sfeer op het schip is nog steeds rustig en gemoedelijk. De samenwerking tussen de partners wordt als zeer goed ervaren. Het verzoek van het Rijk voor een verlenging tot 20 oktober 2025 wordt door alle partners gesteund, vanwege de aanhoudende urgentie, het gebrek aan een alternatief en ook de constatering dat de locatie op dit moment goed draait.

Het COA heeft samen met de partners verdere stappen gezet in het verbeteren van de kwaliteit van de noodopvanglocatie voor de bewoners. Het programma-aanbod is uitgebreid en ook specifiek gericht op de verschillende doelgroepen. Incidenten komen voor waar mensen samenleven, ook in opvanglocaties. De politie geeft aan dat incidenten die zich voordoen, beperkt zijn en adequaat door het COA worden opgepakt. Dit getuigt van een goede samenwerking. Ook de fysieke omgeving is verbeterd. De walstroom is sinds juni 2024 operationeel, de verkeersveiligheid is door de aanleg van een extra fietspad verbeterd en de buitenspeeltuin is sinds 1 juli 2024 open. Het terrein op de kade wordt nog verder uitgebreid in samenwerking met de Port of Amsterdam zodat er voldoende ruimte beschikbaar blijft voor de speeltuin, het voetbalveld en voor het parkeren van auto's.

Uit de evaluatie komt ook naar voren dat een aantal werkafspraken weer aangescherpt moeten worden. Het gaat dan bijvoorbeeld over de frequentie van de diverse overleggen. Dit zal met de betrokken partijen worden besproken. Op aanbeveling van de politie zijn maatregelen genomen voor het aantal fietsen dat op het terrein staat, veilige laadstations voor batterijen voor elektrische fietsen en voorlichting hierover. Als *best practices* worden genoemd het betrekken van bewoners bij de maaltijden, het lhbtq+-overleg, de IND aan boord en een medewerker die verantwoordelijk is voor het dossier 'onderwijs'. Hierdoor loopt de samenwerking met het onderwijs en de inschrijving van leerlingen goed.

Gevolgen van de niet-behaalde criteria voor bewoners van de opvanglocatie

De drie niet volledig behaalde criteria uit de humanitaire toets zijn merkbaar voor de bewoners van noodopvanglocatie Westerhoofd. Allereerst is en blijft de locatie vanwege de fysieke inrichting en ligging niet ideaal voor kinderen. De veiligheid en mentale ontwikkeling blijft volgens de jeugdgezondheidszorg (JGZ) een aandachtspunt en ouders van jonge kinderen maken zich er ook zorgen over. De opvang van kinderen in een tijdelijke noodopvanglocatie is suboptimaal, maar wel te verkiezen boven het meermaals verplaatsen van ouders en kinderen naar andere opvanglocaties. Het biedt mogelijkheden tot het opbouwen van een netwerk en voor de kinderen de stabiliteit om naar één school te kunnen gaan.

De lange wachttijden voor de asielprocedures van de IND zorgen voor uitzichtloosheid. Positief is dat de IND in september 2024 weer op het schip de gehoren doet. Dat zijn gesprekken van asielzoekers met medewerkers van de IND om te vertellen over de redenen voor hun asielaanvraag. Het plaatsvinden van de gehoren op deze opvanglocatie maakt zichtbaar dat er gewerkt wordt aan perspectief voor bewoners. Bij meerdere partners zijn er zorgen over de mentale gezondheid van bewoners bij een langer verblijf in de noodopvang of bij meerdere overplaatsingen. Het COA neemt zoveel mogelijk maatregelen, zowel qua begeleiding door de casemanagers als door uitbreiding van de inzet van de praktijkondersteuner van de huisarts.

Ook in praktische zaken zoals het programma-aanbod en de opening van een bibliotheek. Dit zijn concrete en nuttige maatregelen, maar de uiteindelijke oplossing ligt in de realisatie van passende, duurzame opvanglocaties, het versnellen van de asielprocedures en het verbeteren van de doorstroom van statushouders naar huisvesting.

Bezoek UNHCR en project tijdelijke BRP-straat opvanglocatie Westerhoofd

Medewerkers van de Hoge Commissaris voor Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) hebben op 15 december 2023 deze opvanglocatie bezocht. Als positieve punten noemden zij de aanwezigheid van de IND op het schip, het lhbtq+-overleg, de inzet op de toegang naar werk en de bibliotheek. Aandachtspunten waren de verblijfsduur in de opvanglocatie, inzetten op participatie, bewoners laten meebeslissen over het eten en zicht houden op kwetsbare groepen. Het COA heeft acties ingezet om dit te verbeteren zoals het plaatsen van een tevredenheidszuil waar bewoners hun wensen kenbaar kunnen maken. Het COA gaat waar mogelijk met deze wensen aan de slag.

De opvanglocatie Westerhoofd heeft deze zomer dienstgedaan als tijdelijke BRP-straat.⁴ Hierdoor konden mensen op deze locatie worden ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Ingeschrevenen ervoeren het uitreiken van hun BSN als een grote stap voorwaarts. Er zijn 224 bewoners van de noodopvanglocatie Westerhoofd in de BRP ingeschreven via dit project.

Atypische vorm van opvang nodig vanwege aanhoudende knelpunten in de asielketen

De aanhoudende druk op de landelijke opvangketen heeft geleid tot de ingebruikname van atypische en suboptimale vormen van opvang. COA-noodopvanglocatie Westerhoofd is één van die voorbeelden. Bij de ingebruikname van deze locatie was al bekend en ingestemd met het feit dat deze opvanglocatie niet volledig zou voldoen aan de gestelde eisen voor noodopvanglocaties aan de wal van het COA en de gemeente. Het college vindt het niet wenselijk dat er drie criteria bestaan waar niet volledig aan voldaan kan worden. Maar op basis van de uitkomst van de evaluatie als geheel, de inzet van het COA om samen met partners te blijven werken aan de verbetering van de kwaliteit van de noodopvanglocatie Westerhoofd en de aanhoudende druk op de asielketen, accepteert het college dat aan drie van de 25 criteria slechts deels kan worden voldaan op deze noodopvanglocatie. Het college neemt zich daarom voor de opvanglocatie Westerhoofd te verlengen met 1 jaar tot 20 oktober 2025.

⁴ [Raadsinformatiebrief](#) 'Verlenging BRP-inschrijving asielzoekers en statushouders in Amsterdam', d.d. 18 juli 2024.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Rutger Groot Wassink', written in a cursive style.

Rutger Groot Wassink
Wethouder Opvang (MO/BW, ongedocumenteerden, vluchtelingen)

Bijlagen

1. Evaluatie op basis van de humanitaire toets uitgevoerd op de COA-noodopvanglocatie Westerhoofd (juli 2024)